

Aspecte generale privind evoluția PIB în România

Constantin ANGHELACHE

Universitatea „Artifex” din București
Academia de Studii Economice din București
actincon@yahoo.com

Alexandru MANOLE

Universitatea „Artifex” din București
alexandru.manole@gmail.com

Georgian ȘERBAN

Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești
serban.georgian@gmail.com

Andreea Gabriela BALTAC

Universitatea „Artifex” din București
andreea.madan@yahoo.com

Adina Mihaela DINU

Academia de Studii Economice din București
dinu_adina_cnmv@yahoo.com

Rezumat. *Indicatorii macroeconomici de rezultate au înregistrat un trend dezastruos în perioada ianuarie 2009- ianuarie 2012 ca urmare a efectelor crizei economico-financiare, agravate și de criza politică și morală prelungită, ineficiența activității guvernamentale și lipsa unui program coerent anti-criză, bazat pe măsuri pro-active.*

Cuvinte-cheie: putere de cumpărare; deficit; resursă; preț; ajustat.

Clasificare JEL: J08.

Clasificare REL: 12G.

1. Principalele evoluții macroeconomice

Indicatorul cel mai sintetic al României, privind rezultatele obținute în anul 2010, îl reprezintă produsul intern brut, care a fost de 513.640,8 milioane lei, exprimat în prețuri curente ale anului 2010. Pentru 2011, sub rezerva unor corecții ulterioare, datele sunt clare și edificatoare, evidențiind creșterea PIB cu circa 1,1% față de 2010, ceea ce, ajustat la nivelul anului 2011, reliefează o valoare de 519.290,8 milioane lei. Pentru 2012 nu sunt previzibile modificări semnificative, adică PIB va stagna.

Astfel, PIB-ul a înregistrat o reducere de -1,3% în 2010, față de 2009. În același timp, ținta de inflație nu a putut fi atinsă, investițiile străine directe s-au redus dramatic, fiind de doar 2,411 miliarde euro în 2011, și de câteva sute de mii de euro în primele șase luni ale anului 2012, a crescut datoria externă, a sporit datoria publică internă, balanța de plăți externe înregistrează un deficit cumulat uriaș, veniturile populației s-au redus dramatic, ramurile economiei naționale au înregistrat scăderi sau stagnări, bugetul consolidat a devenit volatil datorită veniturilor certe reduse, rezultat al unei colectări deficitare sau dezinteresate etc.

PIB/locuitor calculat pe baza parității puterii de cumpărare a fost de 10.395 unități paritate de cumpărare standard, care reprezintă unitatea monetară de referință la nivelul Uniunii Europene, ca valută convențională ce exclude influențele diferitelor prețuri naționale.

Evoluția produsului intern brut la nivelul Uniunii Europene și în fiecare stat membru UE în anul 2010, pe trimestre, ca date ajustate sezonier, fiecare din cele patru trimestre, este prezentată atât ca dinamică a creșterii față de trimestrul precedent, cât și în raport cu trimestrul corespunzător din anul anterior, adică al lui 2009.

Din studiul datelor constatăm, în primul rând, că, aproape în toate cazurile, evoluția trimestru de trimestru, atât sub aspectul comparării cu trimestrul anterior, cât și în raport cu trimestrul corespunzător din anul precedent, este una relativ pozitivă, evidențiind o creștere la nivelul UE 27. Acest fapt consemnează ieșirea din recesiune pe ansamblu UE. Partea a doua a tabelului, comparație cu perioada corespunzătoare din anul anterior, arată și ea o evoluție pozitivă în sensul diminuării constante a descreșterii (în toate cele trei trimestre) în raport cu trimestrele corespunzătoare din 2011.

Datele ne arată că Polonia, Estonia și Suedia au înregistrat în trimestrul al treilea 2010 cele mai mari creșteri ale PIB.

Observăm că o serie de șapte țări au înregistrat creșteri reduse, ne semnificative.

Restul țărilor, între care și România, se confruntă în continuare cu efectele crizelor declanșate de recesiune. În anul 2011, ritmurile de creștere s-au temperat și lasă loc interpretării reapariției efectelor crizei, în valul al doilea. Problema

menținerii euro, declanșată de situația din Grecia, Italia, Spania, Portugalia și Irlanda, stimulând multe analize ce conduc la perspective pesimiste.

Tabelul 1

Ratele trimestriale de creștere a PIB în anul 2011 - date ajustate sezonier

	În % față de trimestrul precedent		În % față de trim, coresp, din anul precedent	
	Trim. I	Trim. II	Trim. I	Trim. II
UE 27	0,4	1,0	0,7	2,0
Belgia	0,1	1,0	1,7	2,6
Bulgaria	-0,5	0,5	-0,8	-0,3
Republica Ceha	0,5	0,9	1,1	2,5
Danemarca	0,6	1,3	-0,9	3,0
Germania	0,6	2,3	2,1	3,9
Estonia**	1,1	1,9	-2,6	3,1
Irlanda	2,2	-1,2	-0,7	-1,8
Grecia	-0,6	-1,7	-2,7	-4,0
Spania	0,1	0,3	-1,4	0,0
Franța	0,2	0,7	1,1	1,6
Italia	0,4	0,5	0,5	1,3
Cipru	0,4	0,5	-1,2	0,2
Letonia	0,9	0,8	-5,1	-2,9
Lituania	-0,1	0,5	-0,6	-0,3
Luxemburg	0,8	-0,3	2,9	5,3
Ungaria	1,0	0,4	-1,1	0,5
Malta	1,4	0,1	3,5	3,7
Olanda**	0,5	0,9	0,6	2,2
Austria	0,0	1,2	0,1	2,2
Polonia	0,7	1,2	3,1	3,8
Portugalia	1,1	0,2	1,7	1,4
România	-0,3	0,3	-3,2	-1,5
Slovenia	-0,1	1,0	-0,2	1,4
Slovacia**	0,8	1,0	4,6	4,4
Finlanda	0,1	1,9	0,6	3,4
Suedia	1,7	2,0	2,8	4,5
Marea Britanie	0,4	1,2	-0,3	1,7

** date neajustate; : lipsa date

Sursa: Eurostat- date pe primele șase luni.

Valoarea nominală a PIB (serie brută) a însumat, în trimestrul II 2011, 117,2 miliarde lei, în scădere (în condiții comparabile) cu 0,5% față de trimestrul II 2009, iar la nivelul semestrului I 2010, PIB a însumat 214,4 miliarde lei, în scădere cu 1,5 pp față de semestrul I 2009. În trimestrul III al anului 2010, putem vorbi de o creștere (139,4 miliarde lei) ca și în trimestrul patru al aceluiași an (159,8 milioane lei), asigurând un PIB, în 2010, de 513,6 miliarde lei. În 2011, s-au înregistrat noi creșteri ale PIB, trimestru de trimestru, comparativ cu anul 2010. Astfel, nivelul înregistrat în primele două semestre din 2011 a fost de 233,7 miliarde lei, față de 214,4 miliarde lei în 2010.

Privită în context european, situația din punct de vedere al fenomenului recesiunii arată că o singură țară, Polonia, nu a intrat în această stare, înregistrând creșteri consecutive. Alte 14 țări membre ale UE, între care Germania (motorul economiei europene), au și în 2011 o creștere notabilă de 3,2%. Unele dintre acestea, precum: Franța, Olanda, Suedia, Marea Britanie, Slovacia, Danemarca au înregistrat creșteri consolidate în cele două trimestre, prefigurând o evoluție pozitivă așteptată la nivelul întregului an 2011.

Altele, precum: Belgia, Spania, Ungaria, au marcat creșteri labile cel puțin într-unul din două trimestre, fapt ce denotă o anumită incertitudine pentru finalul anului 2011, fiind posibilă oricând reintrarea în recesiune, dacă ar marca scăderi până la 31 decembrie 2011.

Deficitul balanței de comerț exterior (export FOB/import CIF) a fost de circa 9 miliarde euro în 2010, de 7,75 miliarde euro în 2011 și circa 4 miliarde euro în primele șase luni ale anului 2012.

Situația creată impune unele discuții, dar, rezumativ, acestea s-ar limita la:

- importurile au scăzut față de anul precedent. Importurile au rămas rentabile deoarece, chiar dacă uneori s-a înregistrat o apreciere a monedei naționale față de euro și USD, prețurile angro și en detail nu s-au ajustat prin reduceri, societățile comerciale considerând că este un bun câștigat la care nu este cazul să renunțe;
- pe de altă parte, exporturile au crescut în 2010 față de 2009 și în 2011 față de 2010, întrucât această fluctuație a cursului de schimb față de cele două valute din coșul valutar de referință a stimulat producția internă pentru export, aceasta devenind mai rentabilă la export; situația se menține pe același trend și în 2012.

2. Factorii de modificare a produsului intern brut pe categorii de resurse

În anul 2011, ca și în 2012, PIB s-a realizat pe seama activității desfășurate în principalele ramuri ale economiei naționale.

Contribuția a fost diferită din punctul de vedere al valorii adăugate brute ce s-a realizat la nivelul fiecărei ramuri. Impozitele nete pe produs și-au adus în 2011 o contribuție pozitivă de 2,7%, activitatea serviciilor a contribuit cu 1,2% la PIB, construcțiile cu 2,7%. Industria a avut o creștere de 5%.

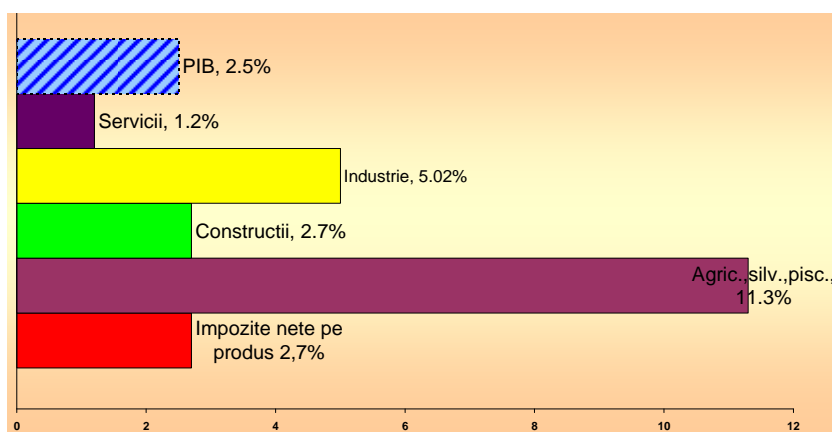
Tot în 2011, agricultura, silvicultura și piscicultura au avut o contribuție pozitivă de 11,3%.

În anul 2012, s-au menținut aceleași tendințe cu precizarea că agricultura a marcat un recul îngrijorător având componente la final de an cu rezultatele concretizate în evoluția PIB.

Activitățile din servicii, industrie, construcții și impozitele nete pe produs împreună au avut o contribuție decisivă la scăderea PIB, ceea ce înseamnă un fapt

negativ pentru economia României care, deși s-a restructurat, a renunțat la o serie de subramuri ale industriei, angajându-se pe făgașul dezvoltării producției serviciilor, al construcțiilor ș.a.m.d., nu a reușit să facă față efectelor distrugătoare ale crizei, corelate și cu inexistența unui plan de guvernare anticriză adecvat.

Subliniem că au avut o influență negativă asupra scăderii PIB toate ramurile economiei naționale, mai puțin sectorul agricultură, vânat și silvicultură, pescuit și piscicultură.

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Figura 1. Contribuții la scăderea PIB, pe categorii de resurse 2011/2010

În semestrul I al anului 2012 constatăm o nouă cădere a evoluției economiei, industria înregistrând scădere (- 0,2%). Continuă să influențeze scăderea PIB serviciile, construcțiile și impozitele nete pe produs. Agricultura se menține în parametri pozitivi de influență, cu o evoluție constantă, datorită anului agricol 2011. În 2012 situația este diametral opusă.

Tabelul 2

Contribuția principalelor categorii de resurse la creșterea PIB în anul 2012

Indicatorul	Trim.IV	Total an
Produsul intern brut	1,9	2,5
Agricultură, vânat, pescuit și piscicultură	3,1	1,3
Industria, inclusiv energie	2,0	5,0
Construcții	5,7	2,7
Comerț; repararea automobilelor și articolelor casnice; hoteluri și restaurante; telecomunicații	0,9	1,2
Activități financiare; imobiliare, închirieri și servicii pentru întreprinderi	-1,8	-2,1
Alte activități de servicii	0,4	-0,3
Total valoare adăugată brută	1,7	2,4
Impozite nete pe produs	4,5	2,7

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Ponderea principalelor categorii de resurse la formarea PIB în 2012 arată că serviciile dețin peste 46%, având o ușoară tendință de scădere față de perioada corespunzătoare a anului precedent.

Tabelul 3

Ponderea principalelor categorii de resurse la formarea PIB (%)

Indicatorul	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Agricultura, vânat și silvicultură; pescuit și piscicultură	11,6	12,6	8,4	7,8	5,8	6,7	6,3	6,0	11,3	4,0
Industrie, inclusiv energie	24,7	24,9	24,8	24,5	24,3	22,9	23,8	26,4	5,0	0,2
Construcții	5,7	5,9	6,5	7,4	9,1	10,6	9,8	7,3	2,7	0
Comerț; repararea automobilelor și articolelor casnice; hoteluri și restaurante; transporturi și telecomunicații	20,3	20,6	21,7	22,2	22,7	21,9	21,2	20,9	1,2	-0,3
Activități financiare; imobiliare, închirieri și servicii pentru întreprinderi	12,3	12,3	13,2	13,3	13,7	14,0	15,1	16,2	-2,1	-2,2
Alte activități de servicii	14,3	13,0	13,7	13,1	13,0	13,0	13,8	12,0	0,8	0,8
Impozite nete pe produs	11,1	10,7	11,7	11,7	11,4	10,9	10,0	11,2	2,7	6,1

Sursa: Institutul Național de Statistică.

3. Evoluția produsului intern brut pe categorii de utilizări

Din punct de vedere al „utilizărilor”, la formarea PIB în anul 2011 și-au adus contribuția: variația stocurilor, exportul net, formarea brută de capital fix, consumul final colectiv al administrației publice, consumul final individual al gospodăriilor populației.

În analiza datelor pe anul 2012 trebuie să pornim de la situația concretă pe care a înregistrat-o țara noastră în acest an.

Așa, de pildă, variația stocurilor a avut o contribuție finală mai redusă, iar exportul net, adică diferența dintre exporturi și importuri, a avut un efect negativ, de 4,8%.

În aceste condiții constatăm că la formarea PIB din punct de vedere al utilizărilor au contribuit formarea brută de capital fix, consumul individual al gospodăriilor populației, cu o reducere de 1,8%, ceea ce conduce la următoarele concluzii:

- influențele pozitive la realizarea PIB din punct de vedere al utilizărilor au avut-o consumul final colectiv al administrației publice, variația stocurilor și exportul net;
- au avut o influență negativă la formarea PIB consumul individual efectiv al gospodăriilor și formarea brută de capital fix.

Analiza factorilor de influență ai formării PIB pe categorii de utilizări poate fi reliefată și prin analiza ritmului în care au influențat în 2012 față de 2009 categoriile de utilizări luate în calcul la realizarea PIB.

Astfel, consumul individual al gospodăriilor populației și consumul colectiv al administrației publice, împreună, s-au redus.

Tabelul 4

Evoluția principalelor categorii de utilizări la formarea PIB în anul 2012 (%)

Indicatorul	2012	Tr. I 2013
Produs intern brut	2,5	0,3
Consumul individual efectiv al gospodăriilor	0,7	0,3
Consumul colectiv efectiv al adm, publice	-3,6	-2,1
Formarea brută de capital fix	6,9	12,2
Variația stocurilor	2,7	3,1
Exportul net	5,5	-5,2

Sursa: Institutul Național de Statistică.

O scădere mai accentuată s-a înregistrat la exportul net. Un efect negativ l-a avut ritmul în care a crescut formarea brută de capital fix, respectiv -15,2%. Evoluția PIB în 2012 se înscrie pe linia parcurgerii „procesului” de recesiune accentuată.

Tabelul 5

Ponderea în PIB a principalelor categorii de utilizări, în perioada 2003 – 2012

Indicatorul	Anul									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Consumul individual efectiv al gospodăriilor	75,7	77,5	78,5	77,9	75,3	74,0	72,7	72,6	72,4	72,1
Consumul colectiv efectiv al administrației publice	9,8	7,9	8,3	7,7	7,6	7,7	8,2	7,1	7,3	7,0
Formarea brută de capital	21,5	21,8	23,7	25,6	30,2	31,9	25,6	22,5	22,3	3,8
Variația stocurilor	0,6	1,8	-0,3	0,9	0,8	-0,6	-0,6	3,5	3,9	-6,0
Exportul net	-7,6	-9,0	-10,2	-12,1	-13,9	-13,0	-5,9	-5,7		-5,9

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Astfel, PIB-ul a scăzut cu 1,3% față de 2009; majoritatea ramurilor au avut contribuții negative, ceea ce presupune intrarea în degringoladă managerială macroeconomică; structura pe ramuri și utilizări a fost negativă. În 2011 PIB a crescut cu 2,5% față de 2010 și urmează un curs oscilant în 2012.

Contribuția la creșterea PIB pe categorii de utilizări arată evoluția pe fondul crizei și este evidențiată în tabelul ce urmează. Studiul evoluției economice, prin luarea în considerație a modificării PIB în țările Uniunii Europene, relevă situația deosebit de gravă existentă pe plan european și, mai larg, mondial.

4. Evoluția PIB – serie ajustată sezonier

Analizând evoluția trimestrială a PIB ajustat sezonier în anul 2010 față de trimestrul corespunzător din anul precedent se poate constata că cea mai mare scădere s-a înregistrat în trimestrul II, iar cea mai redusă în trimestrul IV. S-a continuat în același ritm pozitiv și în 2011. În trimestrul IV 2011 și trimestrul I 2012 s-au înregistrat din nou scăderi ale PIB.

În raport cu celelalte țări membre ale Uniunii Europene, România a avut în trimestrul IV al anului 2011 comparativ cu trimestrul anterior o scădere economică, în timp ce un număr semnificativ de țări au înregistrat creșteri (Belgia, Danemarca, Franța, Lituania, Austria, Polonia, Slovenia, Marea Britanie), iar altele au avut scăderi sub 0,5%. PIB al UE a crescut cu 0,1%.

Comparativ cu trimestrul IV 2008, în 2009, 2010 și 2011 țările membre UE au înregistrat reduceri ale volumului PIB, cele mai mari fiind în Letonia (-17,9%) și Lituania (-13,2%), urmate de România (-6,9%), Slovenia (-5,8%) și Ungaria (-5,3%). La nivelul UE scăderea a fost de 2,3%. În 2009 s-a menținut un ritm accelerat de scădere. În 2010, trimestrul IV și apoi 2011 a început o oarecare redresare, dar incertă, datorită crizei din uniunea euro. În 2012 continuă evoluția neconvingătoare a PIB.

La evoluția negativă a PIB în 2010 și 2011 comparativ cu anul 2009 au contribuit semnificativ construcțiile, care au înregistrat o scădere și secțiunea de comerț; repararea automobilelor și articolelor casnice; hoteluri și restaurante; transporturi și telecomunicații. Celelalte ramuri au înregistrat reduceri mai mici ale volumului de activitate.

Tabelul 6

Structura PIB pe categorii de resurse

-milioane lei-

Indicatorul	România
Produs intern brut	578.551,9
Total valoare adăugată brută	509.350,7
Agricultură, vânat și silvicultură; pescuit și piscicultură	37.837,7
Industrie, inclusiv energie	152.062,9
Construcții	56.744,5
Comerț; repararea automobilelor și articolelor casnice; hoteluri și restaurante; transporturi și telecomunicații	109.665,7
Activități financiare; imobiliare, închirieri și servicii pentru întreprinderi	11.760,3
Alte activități de servicii	11.319
Impozite nete pe produs	69.201,2

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Ramurile menționate anterior au avut cel mai mare impact negativ și asupra reducerii volumului PIB în perioada 2009-2011 comparativ cu 2008, ele înregistrând scăderi.

Sub aspectul utilizării, cel mai mare impact asupra scăderii PIB perioada 2009-2011 comparativ cu 2008 l-au avut formarea brută de capital fix, consumul individual al gospodăriilor populației consumul colectiv al administrațiilor publice.

Tabelul 7

Structura PIB pe categorii de utilizări, în 2011

Indicatorul	România
Produs intern brut	578.551,9
Consumul final	441.657,1
Formarea brută de capital fix	166.675,7
Export de bunuri și servicii	221.841,1
Import de bunuri și servicii	251.623,1
Export net de bunuri și servicii	-29.780,9

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Un impact pozitiv l-a avut creșterea exporturilor de bunuri și servicii.

Conform datelor ajustate sezonier, formarea brută de capital fix a avut cel mai mare aport negativ. Aceste scăderi au fost parțial compensate de creșterea volumului exporturilor de bunuri și servicii și de consumul colectiv al administrațiilor publice.

În baza comparării structurii PIB pe categorii de utilizări, în România față de UE rezultă o pondere superioară a formării brute de capital fix și o pondere mai mică a exportului de bunuri și servicii în România față de Uniunea Europeană.

5. Realizarea PIB pe forme de proprietate

Din analiza efectuată rezultă că în perioada 2009-2012, pentru care datele sunt provizorii, sectorul privat a contribuit cu 72,4%-75,9% la formarea PIB. Ponderea, încă redusă, a sectorului privat a fost determinantă, în special, prin valoarea adăugată brută din agricultură.

Este normală această influență deoarece agricultura s-a confruntat cu unele condiții naturale negative.

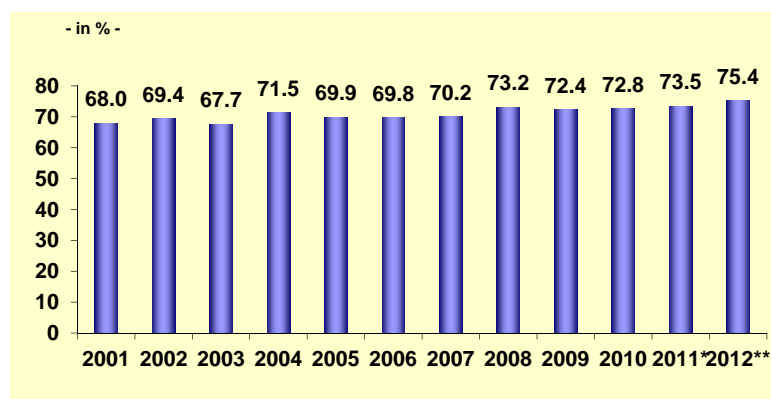
Într-o comparație cu perioadele anterioare se constată că această pondere a sectorului privat la realizarea PIB este superioară tuturor celorlalte perioade analizate din 2000, și chiar din 1990 până la zi.

În perioada 2010-2012, pentru care efectuăm analiza completă de fond, s-a constatat creșterea ponderii sectorului privat în valoarea adăugată brută din construcții.

Important este că ponderea sectorului privat la realizarea valorii adăugate brute pe ramuri ale economiei naționale și, în final, la formarea PIB s-a menținut la un nivel ridicat.

Este evident că privatizarea regii ori extinderea privatizării în ramurile deja privatizate va avea efectul scontat.

Trebuie făcută remarcă referitoare la faptul că nu întotdeauna o astfel de analiză este pertinentă deoarece vor fi, și vor rămâne, sectoare de activitate absolut importante pentru economia națională la care statul trebuie să își mențină atributul de proprietar.

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Figura 2. Produsul intern brut, ponderea sectorului privat în 2004-2012

Bibliografie

Anghelache, C-tin (2012). *România 2012. Starea economică în criză perpetuă*, Editura Economică, București

Anghelache, C-tin, Manole, A. (2012). "Correlation between GDP direct investments–An econometric approach", *Metalurgia Internațional*, Nr. 8/2012, pp. 96-98, categorie ISI.

Anghelache, C-tin, Anghelache, G.V. (2012). "GDP and the final consumption of Romania. Evolution and correlation in the last decades", *Metalurgia Internațional*, Nr. 8/2012, pp. 158-160, categorie ISI

Anghelache, C-tin, Cucu, V. (2012). "Model for the analysis of GDP", *Metalurgia Internațional*, Nr. 5/2012, pp. 182-185, categorie ISI

Andrei, E.A., Bugudui, E. (2011). „Modelarea econometrică a seriei de timp GDP”, *Theoretical and Applied Economics*, Nr. 10/2011, pp. 91-98

*** *Anuarul statistic al României*, edițiile 2002, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012

*** *Buletinul Statistic* nr. 1-12/2002, 1-12/2003, 1-12/2004, 1-12/2005, 1-12/2006, 1-12/2007, 1-12/2008, 1-12/2009, 1-12/2010 și 1-12/2011 și 1-12/2012 editat de Institutul Național de Statistică

www.insse.ro